

**LIETUVOS RESPUBLIKOS MUZIEJŲ ĮSTATYMO NR. I-930 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
DERINIMO PAŽYMA**

Institucija	Pastaba	Įvertinimas
Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2022 m. rugpjūčio 23 d. raštas Nr. (10.16Mr-11) SD-3191	<p>Įstatymo projekto 15 straipsnio 2 dalyje siūloma nustatyti, kad sprendimą dėl leidimo nacionalinio, valstybinio ir savivaldybės muziejaus vadovui dirbti kitą darbą ir už šį darbą gauti atlyginimą priima šių muziejų savininko teisės ir pareigas įgyvendinančios institucijos vadovas jo nustatyta tvarka. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad nuo 2022 m. sausio 14 d., vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 18 straipsniu, valstybės tarnautojams nebereikia gauti iš įstaigos, kurioje eina pareigas, leidimo dirbti kitą darbą pagal darbo sutartį, tačiau iškilus pagrįstų abejonių dėl kito darbo suderinimo su valstybės tarnautojo pareigomis, jis privalo į pareigas priimančiam asmeniui ar jo įgaliotam asmeniui raštu pateikti informaciją apie kito darbo pobūdį ir vykdymo laiką. Taip pat, jeigu valstybės tarnautojas, užsiimantis kita veikla, mano, kad kita veikla gali būti nesuderinama su valstybės tarnautojo pareigomis, į pareigas priimančiam asmeniui ar jo įgaliotam asmeniui raštu pateikia informaciją apie kitos veiklos pobūdį ir vykdymo laiką.</p> <p>Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, taip pat į Įstatymo projekto 15 straipsnio 1 dalį, pagal kurią nacionalinio, valstybinio ir savivaldybės muziejaus vadovui leidžiama dirbti kitą darbą ir už šį darbą gauti atlyginimą, jeigu tai: 1) nesukelia viešųjų ir privačių interesų konflikto; 2) nediskredituoja muziejaus autoriteto bei siekiant supaprastinti institucijų administracinę naštą dėl leidimų vadovams dirbti kitą darbą sprendimų priėmimo, siūlytina Projekte atsisakyti leidimų dirbti kitą darbą išdavimo tvarkos ir vietoj jos nustatyti, kad nacionalinio, valstybinio ir savivaldybės muziejaus vadovas, prieš pradėdamas dirbti kitą darbą, apie tai raštu informuoja savininko teisės ir pareigas įgyvendinančios institucijos vadovą ar kitą įgaliotą asmenį, nurodydamas kito darbo pobūdį ir vykdymo laiką bei patvirtina, kad dirbant kitą darbą neatsiras Įstatymo projekto 15 straipsnio 1 dalyje numatytos aplinkybės.</p>	<p>Neatsižvelgta. Įvertinus praktikoje gaunamus kultūros įstaigų vadovų prašymus ir esamą praktiką, kuomet kultūros įstaigų vadovai dažnai dalyvauja kitų fizinių ir juridinių asmenų organizuojamose kultūrinėse veiklose kaip kultūros ir meno kūrėjai, jų veiklos specifika ir kylančios rizikos derinant viešuosius ir privačius interesus skiriasi nuo valstybės tarnautojų. Įstaigų vadovams pradėjus dirbti kitą darbą, kuris, kaip paaiškėtų vėliau, galimai būtų nesuderinamas su einamomis vadovo pareigomis, gali tiesiogiai įtakoti pačios įstaigos veiklos rezultatus. Todėl manytina, kad efektyvesnis šio instituto įgyvendinimas būtų pasiektas, vykdant išankstinę leidimų dirbti vadovui kitą darbą suteikimo kontrolę.</p>
Lietuvos Respublikos ekonomikos ir	Projekto 3 straipsnyje yra įvardijami muziejų veiklos principai. Sutinkame su visai išvardytais principais, tačiau manome, šiuolaikiniai muziejai neturėtų būti savitiksliai, jų veikla turėtų būti orientuota į lankytojus, prisitaikymą prie jų	<p>Neatsižvelgta. Muziejų įstatymo projekto 3 straipsnio 2 punkte nustatytas muziejų veiklos principas „atvirumas ir nediskriminavimas“</p>

<p>inovacijų ministerijos 2022 m. rugpjūčio 23 d. raštas Nr. (25.3-05Mr)-3-3373</p>	<p>poreikių, o veikla ir ekspozicijos turėtų būti aktualios ir kuriančios vertę vietos bendruomenėms, vietiniams ir užsienio turistams. Todėl siūlytume jiems kelti ir aktualumo reikalavimą, kuris būtų grindžiamas, matuojamas lankytojų skaičiaus apskaita, edukacijose ir renginiuose dalyvaujančių asmenų skaičiaus matavimu.</p> <p>Projekto 9 straipsnio 2 dalyje yra nustatomos valstybinių muziejų funkcijos. Kadangi muziejai dažnai yra ypač svarbūs turizmo ištekliai, dominantys vietos ir užsienio turistus, manome, kad lankytojų pritraukimas, įdomaus, aktualaus, vertingo turinio jiems kūrimas turėtų būti viena iš jų funkcijų. Deja, nepritaikius nuolatinių ir laikinų ekspozicijų aktualumo, muziejų darbo laiko prie turistų poreikių (pvz., darbas savaitgaliais), turistai ne visada juos aplanko, praleidžia mažiau laiko vietovėse ir nesukuria pridėtinės ekonominės vertės, kurią galėtų sukurti.</p>	<p>(„<...> tarnauti visiems žmonėms <...>, kad kiekvienas muziejuje apsilankęs žmogus jaustųsi jame laukiamas ir svarbus“) apima orientavimąsi į lankytojus, vietos bendruomenes, vietinius ir užsienio turistus. Pažymėtina, kad muziejų lankytojų bei edukacijose ir renginiuose dalyvaujančių asmenų apskaita yra vykdoma, duomenys viešai prieinami Kultūros ministerijos interneto svetainėje (http://statistika.lrkmlt/muzieju-veiklos-statistika/pradzia/17)</p> <p>Neatsižvelgta. Muziejų darbo laiko nustatymas nėra šio teisės akto reguliavimo dalykas, kadangi muziejų darbo laikas nustatomas individualiai atsižvelgiant į kiekvieno muziejaus tikslinės auditorijos, vietos lankytojų ir užsienio turistų poreikius, įstaigos turimą darbo užmokesčio fondą bei laikantis Lietuvos Respublikos darbo kodekse nustatytų reikalavimų.</p> <p>Nesutinkame, kad „lankytojų pritraukimas, įdomaus, aktualaus, vertingo turinio jiems kūrimas“ yra valstybinių muziejų funkcija, nes tai yra visų muziejų veiklos horizontalus principas, išdėstytas Muziejų įstatymo 3 straipsnyje.</p>
<p>Savivaldybių muziejų bendrijos 2022 m. rugsėjo 5 d. raštas Nr. SR-02</p>	<p>Taip pat savivaldybių muziejams būtų naudinga neišimti iš dabar galiojančio muziejų įstatymo 11 straipsnio (Muziejų perkėlimas iš užimamų patalpų: Muziejus galima perkelti iš užimamų patalpų tik į geresnes, muziejaus funkcijoms atlikti tinkamas patalpas, išskyrus šio Įstatymo 4 straipsnio 6 ir 7 dalyse nurodytus muziejus).</p>	<p>Neatsižvelgta. Siūlymas svarstytas darbo grupės, rengusios Muziejų įstatymo projektą, posėdžio metu. Vienbalsiai pritarta, kad ši nuostata nebeaktuali, kadangi per pastaruosius dešimtmečius nebuvo fiksuota faktų apie ketinimus savivaldybių muziejus perkelti į kitas patalpas, kurios nėra pritaikytos muziejaus funkcijoms atlikti. Priešingai, savivaldybėse pastaruoju metu įgyvendinta nemažai investicijų</p>

		projektų, kuriais siekta sutvarkyti ir pagerinti muziejų esamą infrastruktūrą.
Lietuvos muziejų asociacijos 2022 m. rugsėjo 5 d. raštas Nr. S19-35	<p>Atkreipiame dėmesį, kad Įstatymo projekto IV skyriaus 14 straipsnio „Muziejų vadovų darbo santykių ypatumai” 1-4 dalių nuostatos suformuluotos neatsižvelgiant:</p> <p>a) į tarptautinę praktiką, kai daugumoje Europos Sąjungos šalių specialieji įstatymai nenustato muziejaus vadovo skyrimo procedūros ir kadencijų skaičiaus, o šalyse, kur su muziejaus vadovu sudaroma terminuota darbo sutartis (dažniausiai 5 metams), kadencijų skaičius yra neribojamas, vyksta vadovų atestacija, vertinimas, sutartis gali būti pratęsta, jei vadovas sėkmingai įgyvendina įstaigos strateginį planą ar programą. Kiekvienu atveju muziejaus savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija vadovo skyrimo/atleidimo iš pareigų problemą sprendžia individualiai;</p> <p>b) į situaciją, kad didžioji dalis Lietuvos nacionalinių ir valstybinių muziejų ar jų struktūrinių padalinių (16 iš 19 muziejų), įsikūrusių regionuose, susiduria su ta pačia Lietuvos demografinė situacija ir aukštos kvalifikacijos muziejų srities specialistų stygiumi, kaip ir savivaldybės;</p> <p>c) į aplinkybę, kad Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo nuostatos sukuria visas galimybes savininko teises ir pareigas įgyvendinančioms institucijoms Vyriausybės nustatyta tvarka kasmet vertinti kultūros įstaigų (tame tarpe ir muziejų), kurių teisinė forma yra biudžetinė įstaiga, vadovų veiklą ir jos rezultatus, o įvertinus – spręsti apie vadovų tinkamumą ir galimybę toliau eiti užimamas pareigas;</p> <p>d) į aplinkybę, kad muziejaus vadovo skyrimo antrai kadencijai be konkurso sprendimas, pagrįstas darbuotojo asmeniniu vertinimu sudaro daugiau galimybių reaguoti į pokyčius bei, suderinus su savininko teises ir pareigas įgyvendinančia institucija, metų bėgyje atitinkamai koreguoti darbuotojo užduotis. Tuo tarpu savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos strateginiai veiklos planai yra sunkiau keičiami, dėl ko jų neįgyvendinimą gali lemti ir nuo muziejaus vadovo nepriklausančios netikėtos išorinės aplinkybės (kaip pavyzdžiui, koronaviruso ligos (COVID-19) pandemija), į kurias būtų neatsižvelgta. Taip pat formuojant strateginius veiklos planus vadovas turi mažesnę dalyvavimo</p>	<p>Neatsižvelgta. Savivaldybių muziejų vadovų skyrimo į pareigas antrai kadencijai tvarka yra keičiama siekiant sukurti palankesnes darbo sąlygas regionų, kuriuose susiduriama su aukštos kompetencijos ir tinkamo išsilavinimo vadovų trūkumu, specialistams.</p> <p>Nacionalinių ir valstybinių muziejų vadovų skyrimo į pareigas tvarka nekeičiama, atsižvelgiant į šių muziejų įgyvendinamas valstybei svarbias funkcijas bei jų apimtis.</p>

	<p>galimybę, dėl ko rodikliai gali būti suformuoti neįvertinant jo pozicijos. Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytą, siūlome Įstatymo projekto 14 straipsnio 1-4 dalių nuostatas suvienodinti viso muziejų sektoriaus įstaigoms, kurių teisinė forma yra biudžetinė įstaiga, ir išdėstyti taip:</p> <p>„1. Muziejaus savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija konkurso būdu Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka skiria į pareigas nacionalinio, valstybinio ir savivaldybės muziejaus vadovą penkerių metų kadencijai.</p> <p>2. To paties nacionalinio, valstybinio ir savivaldybės muziejaus vadovu tas pats asmuo gali būti skiriamas neribotą kadencijų skaičių iš eilės.</p> <p>3. Pasibaigus nacionalinio, valstybinio ir savivaldybės muziejaus vadovo penkerių metų kadencijai, įstaigos savininko teises ir pareigas įgyvendinančios valstybės ar savivaldybės institucijos sprendimu jis gali būti skiriamas be konkurso antrai penkerių metų kadencijai, jeigu jo veikla kiekvienais metais buvo vertinama labai gerai arba gerai. Sprendimas dėl muziejaus vadovo skyrimo be konkurso antrai penkerių metų kadencijai turi būti priimtas likus ne mažiau kaip 2 mėnesiams iki šio vadovo kadencijos pabaigos.“</p>	
<p>Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2022 m. rugsėjo 15 d. raštas Nr. 1D-4788</p>	<p>Antra, suprantama, kad muziejai, kaip viešojo sektoriaus įstaigos, gali teikti ir viešąsias paslaugas ir vykdyti ūkinę komercinę veiklą. Teisės doktrinoje ūkinė komercinė veikla apibrėžiama kaip nuolatinė, savarankiška, t. y. savo rizika plėtojama, asmens veikla, siekiant pelno, susijusi su daiktų pirkimu ir pardavimu ar paslaugų teikimu kitiems asmenims už atlyginimą (žr., Valentinas Mikelėnas ir kt., Lietuvos Respublikos civilinio kodekso komentaras. Antroji knyga. Asmenys. Vilnius: Justitia, 2002. p. 23), o Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – VAI) 2 str. 19 d. nustatyta, kad „viešojo paslauga – pagal įstatymų ir (ar) viešojo administravimo subjektų nustatytus reikalavimus vykdoma šių subjektų prižiūrima veikla, kuria sukuriamą valstybės ar savivaldybių garantuojama ir visuomenės nariams vienodai prieinama nauda“.</p> <p>Nors Įstatymo projekte nėra aiškiai kvalifikuojamos muziejų vykdomos veiklos, tačiau dalis jų turi išskirtinių viešosioms paslaugoms būdingų požymių: 1) preambulėje nurodoma, kad svarbu sudaryti sąlygas muziejų prieinamumui visoms visuomenės grupėms laikantis lygiateisiškumo principų (kas leidžia manyti, kad muziejų veikla yra sukuriamą valstybės ar savivaldybių garantuojama ir visuomenės nariams vienodai prieinama nauda); 2) muziejų veiklą reglamentuoja Muziejų įstatymas; 3) Kultūros ministerija atlieka muziejų veiklos</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies. Įstatymo projekto 4 straipsnis papildytas nuostata, kad Kultūros ministerija, kitos ministerijos ir savivaldybių tarybos atlieka kitas šiame įstatyme ir kituose teisės aktuose nustatytas funkcijas. Tiesioginė nuoroda į Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymą ar šio įstatymo nuostatų pakartotinis dėstymas būtų perteklinis ir neatitiktų Teisėkūros pagrindų įstatyme įtvirtintų teisėkūros principų, kadangi galiojantys įstatymai sudaro organišką visumą ir Viešojo administravimo įstatymas atitinkamais atvejais būtų taikomas nepriklausomai nuo to, ar specialiajame įstatyme būtų konkrečiai (<i>expressis verbis</i>) įvardintos konkrečios veiklos ar pateiktos nuorodos į viešųjų paslaugų teikimą bei administravimą reglamentuojančius teisės aktus.</p>

<p>priežiūrą.</p> <p>Įstatymo projekto 4 str. 9 d. nurodoma, kad Kultūros ministerija nustato nacionalinių ir valstybinių muziejų, kurių savininko teises ir pareigas įgyvendina, teikiamų mokamų paslaugų sąrašą, o 6 str. 5 d. – kad „muziejų veiklos skatinimo veiksmų plano lėšos <...>, kultūros ministro nustatyta tvarka skiriamos aukštos kokybės šių muziejų teikiamoms paslaugoms sukurti, jų sklaidai ir prieinamumui <...> didinti“.</p> <p>Tokios Įstatymo projekto nuostatos leidžia teigti, kad Kultūros ministerija atlieka viešosios paslaugos administratoriui būdingas funkcijas (VAĮ 20 str. 4 d. 4, 7 p.), o muziejams tam tikromis formomis siūloma priskirti teikti viešąsias paslaugas (pvz., 8 str. 2 d. 6, 7 p.), todėl šios veiklos turi būti įvardytos konkrečiai (<i>expressis verbis</i>) ir papildytos nuorodomis į šių paslaugų teikimą bei administravimą reglamentuojančius teisės aktus.</p> <p>4. Vertinant Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 str. 2 d. 1 p. ir bendrojo principo <i>lex non curat de minimis</i> (įstatymas smulkmenų nereglamentuoja) aspektu, abejotinas poreikis Kultūros ministerijos valstybės politikos formavimo ir jos įgyvendinimo organizavimo, koordinavimo ir kontrolės funkcijas, vykdomas kultūros ministrui pavestose valdymo srityse, ir kitų subjektų, kurių veiklą siūloma reglamentuoti Įstatymo projektu (Muziejų tarybos, muziejų, Muziejų kompetencijos centrų), funkcijas itin smulkiai nustatyti įstatymu (juo labiau kai nurodomos bendrosios, niekuo neišsiskiriančios funkcijos, tokios kaip, pvz., teisės aktų projektų rengimas (4 str. 1 d. 1 p.), planų tvirtinimas (4 str. 1 d. 3 p.) ar darbuotojų mokymas (8 str. 2 d. 9 p., 9 str. 2 d. 9 p., 10 str. 2 d. 9 p.).</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies. Patikslinti Įstatymo projekto 4, 8, 9, 10 straipsniai, atsisakant smulkių ar neišsiskiriančių funkcijų, tačiau paliekant esmines Kultūros ministerijos ir nacionalinių bei valstybinių muziejų funkcijas, atitinkamai susijusias su muziejų politikos formavimu ar įgyvendinimu.</p>
---	---